

Çatılar

..*"Geçenlerde içinde İstanbul'un mahalleleri olan bir kitap karıştırıyordum, minareden çatıları gösteriyor; bir çatı dünyası ki, olacak şey değil, zaten bence bir şehrin güzelliği çatılardan anlaşılır."*

Cihat BURAK, Mimarlık, 84/1, S.13.

Şenel ERGİN*

Fotoğraflar: Hülya Yıldızgörer**
Ümit Uyar
Necdet Ulema***

İzmir Hilton Oteli'nin onuncu katında bir odaya yüzbinlerce lira ödeyerek bir gece uyumak, sabah da pencereden "Güzel İzmir" i kuş bakışı seyretmek düşüncesindeyseniz.. göreceğiniz manzarayı sizler için fotoğrafladık

İzmir'in çatı yüksekliğinde bir karmaşa olduğu yadsınamaz. Amacımız, İzmir'in çatı peyzajını göz yüksekliğine indirerek, bu karmaşayı irdelemek ve çatılara, yaşadığımız mekanlarda ekolojik dengeyi sağlama adına, yeni işlevler kazandırmanın yolları üzerine öneriler geliştirmektir.

Bilindiği gibi, çatılar sadece bina üretim süreçlerinde (son uygulamalara göre oldukça önemsizleştirilen) bir ürün olarak binanın önemli bir bileşeni değil, aynı zamanda gereğinde bütünüyle mimari tasarımı yönlendirebilen bir mimarlık etkinliğidir. Bundan ötürü de "çatı yapma"ya getirilecek yöneltme ve sınırlamalar doğrudan mimarlık eylemine müdahale olarak algılanır.

İşte bu konu, izleyen iki yazıda yorumlanarak tartışma düzlemine getirilmiştir. Günümüz kentsel yerleşimlerinin ortak niteliklerinden birisi, süreçteki etkenlerin/nedenlerin değişik olmasına karşın sonuçta, yaşamın temelini oluşturan doğal/ekolojik faktörlerin niteliklerinin bozulmuş olmasıdır. Kentsel-endüstriyel nüfusun yoğun olduğu bölgelerde birim alanlarda yatay ve düşey yönde yapılaşma yoğunluğu ile nüfusa ve bu nüfusun beklentilerine bağlı enerji üretim ve tüketimi artmıştır. Hem kilometrekarelerce doğal alan örtülerek yağış (su) - toprak bağlantısı koparılmış hem de artan nüfus ile bu nüfusun beklentilerine bağlı su tüketimi hızlandırılmış, yani özetle su döngüsü bozulmuştur.

Ağırlıklı olarak yenilenemez doğal kaynaklarımızdan olan fosil enerji kaynaklarımıza dayanan ikincil enerji üretimi ve tüketimi sırasında, açığa çıkan karbon ve kükürt büyük sorunlara neden olmaktadır. Atmosfere verilen karbon, dünya ölçeğinde doğal karbon döngüsünü bozacak yoğunluğa erişmiştir.

Ayrıca yapılaşma yoğunluğu fazla olan yerleşim bölgelerimizde yapılaşmış alan - yapılaşmamış alan oranının bozulmuş olması, kentlinin alan kullanımları bağlamında da sıkıntılara neden olmaktadır. Dinlenime (rekreasyona) yönelik kentsel açık - yeşil alanların yok denecek kadar azlığı, çoğu kentlerimizde ağaçlandırılmış yaya ve bisiklet yollarının yokluğu, sağlığının yanında kentlinin yaşantı zenginliğini sınırlayan etkenlerdir.

İşte çatılara da bu düşüncelerle bakıldığında, çatılar önünde sonunda üçüncü boyuta yükseltilmiş potansiyel açık alanlardır ve bitkilendirilerek kültürel yeşil alanlara dönüştürülebilir; böylece kentin ekolojik dengesi bağlamında belli işlevleri yüklenebilir, dönlenim planlaması çerçevesinde de belli bir kullanım değeri kazanabilirler, denilebilir.

Özellikle enerji üretim ve tüketimine bağlı olarak açığa çıkan karbonun fotosentetik verimi yüksek olan C4 bitkileri yoluyla doğal olarak bağlanması, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

İzleyen üçüncü yazı bu düşüncenin mevcut koşullarda olabirliğini tartışma düzlemine getirmektedir.

Özetle amacımız, kentlerimizde oluşturacağımız "ÇİM ÇATILAR" dır diyoruz. □

* Prof. Dr. - Ing., Peyzaj Planlamacı, D. E. Ü. Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi

** D. E. Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi, Fotoğrafçılık Ana Sanat Dalı 4. Sınıf Öğrencileri.

*** Mimar